

Täysistunto

Tiistai 23.10.2018 klo 14.06—18.17

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta

Hallituksen esitys HE 195/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annessa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määrärajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 12. asiakohtaan.

Keskustelu

17.55 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa puhemies! Hallitus esittää korvattavaksi nykyisen vuodelta 1992 olevan lain. Tavoitteena on, että lainsäädäntö vastaa kuntien tämän päivän kulttuuritoiminnan käytänteitä. Taustalla on kuntakentän ja kulttuurielämän muutos. Laki antaa kuntien kulttuuritoiminnalle raamit niin sanottuna puitelakina, jossa määritellään kulttuuritoiminnan tavoitteet sekä valtion viranomaisten ja kunnan tehtävät. Nämä perusteet vaikuttavat myös valtion rahoituksen myöntämiseen. Esitys ei lisää valtion menoja, eikä se muuta kuntien ja valtion vastuita kulttuuripolitiikassa. Uudistuksen yleisenä tavoitteena on vahvistaa kuntien mahdollisuutta järjestää kulttuuritoimintansa parhaaksi katsomallaan tavalla.

Arvoisa puhemies! Taiteella ja kulttuurilla on tärkeä elinvoima- ja hyvinvointitehtävä kunnissa. Sivistyksen ja kulttuurin merkitys korostuu maakunta- ja sote-uudistuksen jälkeen, sillä kunnista tulee paremminkin elinvoiman vahvistajia. Uusi esitys vahvistaa kuntien mahdollisuutta järjestää kulttuuritoimintaa parhaaksi katsomallaan tavalla. Tämä mahdollistaa omaehtoisuuden paikallisen kulttuuritoiminnan, mikä monipuolistaa koko maan kulttuuri- ja taidetarjontaa. Jossain päin Suomea se voi tarkoittaa nuoria harjoittelemassa vaikkapa kansantanssia, toisessa paikassa jotain muuta.

Kulttuuri ja taide kiinnostavat ihmisiä paljon. Kuntaliiton selvityksen mukaan 46 prosenttia suomalaisista oli käyttänyt kulttuuripalveluja viimeisen 12 kuukauden aikana. Arvioiden mukaan kunnissa järjestetään vuosittain noin 18 000 kulttuuritapahtumaa. Me edustajat sen tiedämme erityisesti kesäkuukausien aikana, miten runsaasti Suomen kesä on kotiseutu- ynnä muita tapahtumia, joissa edustajan olisi suotuista olla kansalaisten tavattavissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 105/2018 vp

Valtionosuuden piirissä on 209 kuntien taidelaitosta. Kulttuuripalveluiden saatavuudessa ja käytössä on kuitenkin eroja. Kaupunkialueilla 90 prosenttia ihmisistä kokee kulttuuripalvelut riittäviksi, kun maaseudulla vastaava luku on 65.

Keskustan kulttuurilinjauksissa korostuu taiteen ja kulttuurin tuominen lähemmäs ihmistä. Tällä vaalikaudella hallituksen kärkihankkeena on ollut niin sanotun prosenttiperiaatteen laajentaminen esittävään taiteeseen. Esimerkiksi musiikkia ja teatteria tuodaan vanhainkoteihin, päiväkoteihin ja kouluihin. Myös taiteen perusopetuksen laajentaminen on saanut lisärahoitusta.

Taide- ja kulttuuripalveluiden alueellista saatavuutta tulee parantaa lisäämällä esimerkiksi kuntien keskinäistä yhteistyötä. Olisi suotavaa myös lisätä yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa taiteen ja kulttuurin palveluiden järjestämiseksi. Kaikkea toimintaa ei kuntien tosiaankaan tarvitse järjestää itse, sillä kolmannen sektorin toimijoissa on huikea potentiaali monenlaiseen osaamiseen.

Ihan lopuksi haluan sanoa, että lapsille ja nuorille suunnattu kulttuuritoiminta muodostaa pohjan kaikelle kulttuurille ja taiteelle. Keskusta näkee merkityksellisenä, että taiteen perusopetukseen ja esimerkiksi kerhotoimintaan lisätään resursseja. Mukavaa olisi, että esimerkiksi kouluissa olisi tasapuolisesti tarjolla liikunnallisia ja taiteellisia välitunteja.

17.59 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tuossa edellisessä puheenvuorossani aika paljon jo puhuin kulttuurin merkityksestä yleisesti enkä lähde sitä tässä heti parin minuutin päästä toistamaan, mutta voisin todeta tältä osin myös tässä pykälässä sen, että on hyvin edullista kaiken kaikkiaan, kaikilta kanteilta, että niin valtio kuin kunnatkin huomaavat kulttuurin merkityksen ja ovat valmiita panostamaan siihen ja että myös kunnissa huomataan toimia siten, että ne pienet rahat, mitä kulttuuriin menevät, voidaan turvata eikä kuvitella, että siitä säästämällä myöskään sen kuntien taloutta sitten pelastetaan, päinvastoin monesti pienikin panostus saattaa sitten sitä elinvoimaa tuoda lisää.

Pidän hyvänä, puhemies, sitä, että tätä prosenttiperiaatetta on mietitty myös kärkihankkeen tiimoilta. Olemme niin ikään myös sivistys- ja tiedejaostossa kuulleet esimerkiksi Pirkanmaan kärkihankkeesta. On aivan todella hienoa työtä siellä tehty. Kaiken kaikkiaan se, että pystymme edistämään sitä, että taidelaitokset, kulttuurilaitokset tekevät yhteistyötä esimerkiksi vanhusten palveluiden, päiväkotien, kaikkien kanssa, on tärkeä asia myös sen tilanteen parantamisen näkökulmasta, että näillä lapsilla, ikäihmisillä ja joka ikisellä ihmisellä on oikeus kulttuuriin.

Itse pidän myös hyvin tärkeänä kaikkea sitä toimintaa, mitä voimme tehdä alueilla, esimerkiksi asuinalueilla, lähiöissä, jotta se kulttuuri olisi lähempänä asukkaita. Viime kaudella esimerkiksi joitain avustusten kriteerejäkin vähän painotettiin sinne suuntaan, että kulttuuri ja taide olisivat kaikkien saavutettavissa ja saatavilla. Näitä painoarvoja lisättiin juuri siksi, että kulttuuri on kaikkien oikeus. Se on niin hieno asia, että jokaisella tulee olla mahdollisuus siitä nauttia.

Pidän hyvänä esimerkiksi sitä, että myös lastenkulttuuria on painotettu, ja mikäpä sen paremman evään antaa tulevaisuuteen kuin se, että esimerkiksi jo päiväkotiyössä pieni lapsi pääsee kulttuurin kanssa tekemisiin. Osana näitä kulttuuritoimia siellä Pirkanmaalla muun muassa: Aikanaan vierailin Lempäälässä, jossa oli aivan ihastuttava kokemus siitä, että taiteilija tuli päiväkotiin. Siinä sitten kuulin hyviä palautteita lapsilta, jotka olivat aivan innoissaan, että koska taas taiteilija tulee seuraavan kerran, koska pääsemme hänen kanssaan jälleen maalaamaan ja piirtämään, ja myös henkilöstö siellä päiväkodissa kertoi,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 105/2018 vp

että kyllä se työpäivä on paljon mukavampi ja työssäjaksamista edistää, että se taide ja luovuus ja kulttuuri ovat siellä paikan päällä. Eli kaikki tällainen edistäminen minusta on myös hyvin tärkeää, ja toivoisin sille suopeaa katsetta tulevaisuudessakin.

18.02 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mattilan hienon puheenvuoron innoittamana halusin vielä kommentoida hieman tätä lainsäädäntöä ja edustaja Mattilan puheenvuoroa.

Keskustalle todellakin on tärkeää, että kulttuuria saisi läheltä itseä ja alueilta, ja tällöin me voimme taata mitä omaleimaisimman kulttuurin säilymisen. On aivan ihanaa, että kuulee erittäin villejä ideoita, kun kiertää tuolla maakunnissa. Siellä on satusivellintä ja on kuultu kurkkulaulusta lähtien, on traktorijatsia, Suovanlahden Sonniyhdistyksen järjestämiä iltamia tai ulkomailta tulevia laulunopiskelijoita, jotka sitten pitävät loppukonserttia pitäjissä. Mielestäni on tärkeää, että kulttuurin rahoitus hyväksyy myös sen, että kaikkien tapahtumien ei tarvitse olla valtavan isoja, vaan rahoitusta voisivat sitten saada tämmöiset vähän pienemmätkin tapahtumat, sillä se tekee meidän elämämme koko Suomessa rikkaaksi.

18.03 Hanna-Leena Mattila kesk: Herra puhemies! Harmittaa tosiaan, ettei vastuministeri ole täällä paikalla, mutta jos hän olisi ollut täällä paikalla, niin olisin halunnut häneltä kysyä tiettyjä kysymyksiä ylipäättensä taiteen perusopetuksen tilasta: näkeekö hän nykytilanteen tyydyttävänä, onko siinä minkälaista kehittämisen varaa ja ovatko taiteen perusopetukseen ja kerhoihin suunnatut resurssit hänen mielestään riittävät tällä hetkellä. Ja myös, kun itse tulen tuolta pohjoisesta, niin minulla on tällainen käsitys, että nämä tukirahat eivät kyllä jakaannu oikein tasapuolisesti, ja olisi ollut mielenkiintoista kuulla ministerin vastaus alueelliseen tasapuolisuuteen.

18.04 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa herra puhemies! Taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta voivat edistää myös nämä olemassa olevat taideinstituutiot. Esimerkiksi kun tulin tänne Helsinkiin koneella, tapasin Jyväskylän Sinfonian johtajan. Hän kertoi, että Jyväskylän Sinfonia on jälleen lähdössä viikoksi kiertämään maakuntaa, pienempiä kaupunkeja, ja se veloituksetta järjestää konsertteja ja tapaamisia paikallisten toimijoitten kanssa. Se ei minäkäänlaista korvausta edes halunnut nimenomaan juuri siksi, että kuntien kulttuurimäärärahat ovat aika pienet. Minusta tällainen toiminta, myös teattereitten liikkuminen, kiertäminen pienimuotoisesti, on sitä kulttuurin ja taiteen saavutettavuuden edistämistä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.